

Nefyto wil een brede dialoog

Over plantgezondheid en de plaats die gewasbescherming inneemt

De toelating van gewasbeschermingsmiddelen is in Nederland en Europa goed geregeld. Toch is er een steeds terugkerende maatschappelijke onrust hierover. Daarom wil Nefyto een brede dialoog over plantgezondheid en de plaats die gewasbescherming inneemt.

“Net als de samenleving is onze industrie zich ervan bewust dat gewasbeschermingsmiddelen met de grootste zorgvuldigheid moeten worden omgeven”, zegt Maritza van Assen, directeur van Nefyto. “Daarom gelden er strenge toelatingseisen voor gewasbeschermingsmiddelen. Het toelatingsonderzoek is uitgebreid, langdurig en kostbaar. Bij de toelatingsprocedure worden de middelen zorgvuldig aan deze eisen getoetst door hiervoor aangewezen instanties. Dit is het systeem dat wij als samenleving met elkaar hebben afgesproken om de veiligheid van mens, dier en milieu te garanderen. Dat is ook waar de industrie in investeert. Ons toelatingssysteem is de vertaling van het maatschappelijk vertrouwen.”

De toelating en toepassing van gewasbeschermingsmiddelen zijn dus gereguleerd in een zorgvuldig geconstrueerd systeem. “Desondanks merken we dat het maatschappelijk vertrouwen in dit systeem tekortschiet.

Het toelatingssysteem is de vertaling van het maatschappelijk vertrouwen

En daarmee in onze industrie, onze producten en de toelatinginstanties”, constateert Maritza van Assen. “Er is aanhoudend maatschappelijke en politieke onrust over gewasbescherming. Regelmatig liggen individuele gewasbeschermingsmiddelen, of groepen daarvan, onder vuur. Iedere publicatie van een nieuw onderzoek levert reacties op van maatschappelijke organisaties en resulteert in Kamervragen. Dan blijft er altijd iets hangen van: dit is niet pluis. Terwijl gewasbeschermingsmiddelen tot de best onderzochte stoffen ter wereld behoren, zeker ook als het gaat om de veiligheid van mens, dier en milieu.”

Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis sluit zich hierbij aan. “Gewasbeschermingsmiddelen zijn van groot belang voor de land- en tuinbouw. Het is soms frustrerend dat het maatschappelijk vertrouwen in het toelatingssysteem en de middelen tekortschiet. In de discussies over gewasbescherming spelen emoties een grote rol. De wetenschap, en daarmee de feiten, raken op de achtergrond. Die moeten we een plek geven binnen de discussie.”

Brief aan staatssecretaris

De aanhoudende maatschappelijke onrust rond gewasbescherming is

voor Nefyto aanleiding om een brede dialoog te willen starten. In april 2015 heeft Nefyto hierover een persbericht gepubliceerd en een brief gestuurd aan staatssecretaris Sharon Dijksma van Economische Zaken.

“In het persbericht en de brief geven we aan dat er een brede maatschappelijke dialoog nodig is over plantgezondheid en de plaats die gewasbescherming inneemt”, zegt Maritza van Assen. “In haar reactie geeft de staatssecretaris aan dat het idee van een dialoog met het brede maatschappelijke veld en stakeholders haar aanspreekt. Zij verwacht dat dit ook kan bijdragen aan het realiseren van de transitie naar een vergroening van gewasbeschermingsmiddelen. Ook wil zij naar een voedselproductie die minder afhankelijk is van gewasbeschermingsmiddelen. Zij verwijst naar haar diverse Kamerbrieven over gewasbescherming. Het is de bedoeling van staatssecretaris Dijksma om de

stakeholders en de maatschappelijke organisaties te betrekken in een breed debat in het najaar van 2015, waarbij zij ook rekt op de inbreng van Nefyto. De staatssecretaris wil graag in een gesprek met Nefyto hierover ideeën uitwisselen.”

Staatssecretaris Dijksma heeft onlangs in een Kamerbrief aangegeven dat zij het Europees voorzitterschap van Nederland in 2016 wil benutten

Carlos Nijenhuis, voorzitter Nefyto: “We willen graag dat er meer maatschappelijk vertrouwen komt in het systeem van toelating en daarmee in de toegelaten gewasbeschermingsmiddelen.”

Gewasbescherming is een noodzakelijk hulpmiddel om meer opbrengst te realiseren, oogstzekerheid veilig te stellen en voedsel van hoge kwaliteit te leveren.

om de komende jaren een overgang te realiseren naar een vergroening van gewasbeschermingsmiddelen. ‘Daarbij is inzet op Europees niveau essentieel om een level playing field te behouden voor de Nederlandse boeren en tuinders’, aldus de staatssecretaris.

Breed gedragen

Welk doel heeft Nefyto voor ogen met deze brede dialoog? “We willen graag dat er meer maatschappelijk vertrouwen komt in het systeem van toelating en daarmee in de toegelaten gewasbeschermingsmiddelen”, antwoordt Carlos Nijenhuis. “En ook dat het besef van nut en noodzaak van gewasbescherming breed gedragen wordt in de samenleving. Gewasbescherming, chemisch en biologisch, is een noodzakelijk hulpmiddel om meer opbrengst te realiseren, oogstzekerheid veilig te stellen en voedsel van hoge kwaliteit te leveren. Voor zowel de lokale als de mondiale markt. Gewasbescherming is nood-

Maritza van Assen, directeur Nefyto: “De inspanningen van de industrie tot verduurzaming leveren goede resultaten op. Ook dit willen wij graag over het voetlicht brengen in de brede dialoog.”

zakelijk voor bedrijfszekerheid.”

In een interview in Boerderij (editie 32 van 6 mei 2015) zegt Maritza van Assen: “Gewasbeschermingsmiddelen en de procedure waaraan ze worden onderworpen, worden steeds in twijfel getrokken. We zijn tegenwind gewend, dat is ook niet erg. Maar we willen de discussie graag weer in proportie.”

Gaat het hier niet om een discussie die wordt gevoerd door een kleine groep? “Als dat zo is, dan is het wel een groep die veel aandacht in de media krijgt en daardoor veel invloed heeft”, aldus Maritza van Assen. “In de brede dialoog die wij voor ogen hebben, willen we zoveel mogelijk stakeholders en maatschappelijke organisaties betrekken.”

Niet alleen staatssecretaris Dijksma heeft positief gereageerd op de wens van Nefyto om een brede dialoog te starten. Ook diverse organisaties binnen de sector willen meedoen. “We zijn blij met de reacties van Dijksma en de andere partijen”, aldus Maritza van Assen. “Inmiddels zijn we bezig na te denken over de praktische invulling van deze brede dialoog. Daarover is binnenkort meer bekend.”

Duurzaamheid

Het initiatief tot een brede dialoog sluit aan bij de dialoogstrategie die Nefyto de laatste jaren is aangegaan. Nefyto en haar deelnemers zijn betrokken bij diverse projecten en presentaties, veelal samen met stakeholders.

“Duurzaamheid is momenteel een belangrijk maatschappelijk item”, zegt Maritza van Assen. “Ook de gewasbeschermingsmiddelenindustrie onderschrijft het belang van duurzaamheid. Op alle denkbare aspecten is onze industrie in dialoog en betrokken bij projecten om gewasbescherming en het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen te verduurzamen. Dit doen wij samen met

In het kort

- Als samenleving hebben wij een toelatingssysteem afgesproken en ingericht, om zo de veiligheid van gewasbeschermingsmiddelen voor mens, dier en milieu te garanderen.
- Daarmee behoren gewasbeschermingsmiddelen tot de best onderzochte stoffen ter wereld. Het toelatingsonderzoek is uitgebreid, langdurig en kostbaar. De industrie doet hierin grote investeringen.
- Nefyto merkt dat het maatschappelijk vertrouwen in het toelatingssysteem tekortschiet en daarmee het vertrouwen in gewasbeschermingsmiddelen, ondanks het feit dat dit systeem zorgvuldig is opgebouwd.
- Daarom wil Nefyto een brede, maatschappelijke dialoog over gewasbeschermingsmiddelen en het toelatingssysteem. Dit heeft zij in een persbericht en in een brief aan staatssecretaris Dijksma aangegeven.
- De staatssecretaris heeft hierop positief gereageerd. Zij wil een breed debat in het najaar van 2015, waarbij zij ook rekt op de inbreng van Nefyto.

partners uit het bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke organisaties. Het onlangs gestarte programma TOPPS, voor schoner oppervlaktewater, is daar een voorbeeld van. Ook in andere verbanden zijn ambitieuze agenda's geformuleerd, of het nu gaat om veilig voedsel, de gezondheid van mensen, de bescherming van water of biodiversiteit. Deze inspanningen leiden tot goede resultaten. Ook dit willen wij graag over het voetlicht brengen in de brede, maatschappelijke dialoog. ■

Wisseling in algemeen bestuur Nefyto

Vanwege het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd neemt Aimé van Rumst dit jaar afscheid als general manager Benelux bij Dow Agro Sciences en daarmee ook als algemeen bestuurslid van Nefyto. Aimé van Rumst is ruim 40 jaar in de gewasbeschermingsmiddelenindustrie werkzaam geweest. Vanaf 1985 was de voorganger van Dow Agro Sciences (Elanco) aangesloten bij Nefyto. Aimé van Rumst heeft Dow Agro Sciences een aanzienlijk aantal jaren vertegenwoordigd in het Nefyto-bestuur. Hij wordt opgevolgd door Wim Boudeling. ■

Nefyto-voorzitter Carlos Nijenhuis (links) dankt Aimé van Rumst voor zijn steun en bijdragen aan de activiteiten van Nefyto.

GEWASBESCHERMING MENSENWERK

Sara Vandersmissen

Sara Vandersmissen werkt sinds september 2014 bij Nefyto-deelnemer DuPont de Nemours als Development Representative Crop Protection Products Benelux. Ze is opgegroeid op het gemengd landbouwbedrijf van haar ouders in het Belgische Herfelingen, ten zuidwesten van Brussel. "Mijn vader heeft melk- en veevee. Daarnaast ook nog akkerbouwgewassen die voornamelijk worden gebruikt voor veevoer en consumptieaardappelen voor de thuisverkoop.

Aanvankelijk wilde ik niet de landbouw in, vooral omdat ik het niet zag zitten mijn vaders bedrijf over te nemen. Misschien gaat mijn broer dit later alsnog doen." Uiteindelijk koos Sara Vandersmissen toch voor een landbouwkundige opleiding. Ze deed een bachelor in Agro- en Biotechnologie in Melle (nabij Gent) met als afstudeer richting Landbouw (veeteelt en akkerbouw).

"Ik wilde daarna graag een baan bij een bedrijf voor audit en certificering van landbouwbedrijven. Het bleek echter niet zo gemakkelijk en vanzelfsprekend om in deze sector werk te vinden. Ik ben toen toch maar mijn licht gaan opsteken in Wageningen voor een eventuele vervolgstudie. Ik slaagde voor de verplichte Engelse toelatingstest en werd toegelaten om een studie te doen. Ik koos voor de studie Plant Science, met als specialisatie Natural Resource Management. Tijdens mijn studie heb ik ook een minor gedaan in Intellectual Property Rights (patenten, kwekersrecht). Na mijn twee jaar durende Master ben ik in september 2014 afgestudeerd."

'Verrast door het vele onderzoek'

Na haar afstuderen kon Sara Vandersmissen meteen terecht bij DuPont de Nemours. In haar werk als Development Representative maakt ze deel uit van het R&D-team en is ze betrokken bij de ontwikkeling van nieuwe gewasbeschermingsmiddelen en de herregistratie van bestaande middelen.

"Mijn werk richt zich op de veld- en kasproeven met insecticiden en herbiciden. Ik vind het interessant en afwisselend werk, waarbij ik mijn kantoorfunctie kan afwisselen met het bezoeken en volgen van de uitbestede proeven."

Al van jongs af aan heeft Sara Vandersmissen interesse voor gewasbescherming. "Er kwam regelmatig een adviseur op het bedrijf van mijn vader, die advies kwam geven over de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen in onze gewassen. Deze man kon het goed en boeiend uitleggen."

Toch is de gewasbeschermingsindustrie een nieuwe wereld voor Sara Vandersmissen. "Wat me al snel opviel, is dat het vooral een mannenwereld is, hoewel er steeds meer vrouwen komen. Ik was natuurlijk al enigszins vertrouwd met gewasbescherming door het bedrijf van mijn vader. Maar zelfs met mijn achtergrond als dochter van een landbouwer heb ik nooit beseft hoeveel onderzoek er nodig is voordat een nieuw gewasbeschermingsmiddel op de markt komt. Dat heeft me zeker verrast en ik denk dat veel mensen van buiten de industrie dat niet beseffen. Het is helemaal niet zo vanzelfsprekend dat er voor elke ziekte en plaag in een gewas meerdere gewasbeschermingsmiddelen beschikbaar zijn."

Voelt de gewasbescherming als een goede keuze voor Sara Vandersmissen? "Na wat ik kan zeggen na een minder dan een jaar aan de slag te zijn, is het zeker geen slechte keuze. Ik vind het interessant, uitdagend en leerzaam. Wat voor mij ook zeker een positief punt is, is dat ik bij een groot bedrijf werk, wat perspectief biedt voor de toekomst." ■

Sara Vandersmissen: "Het is helemaal niet zo vanzelfsprekend dat er voor elke ziekte en plaag in een gewas meerdere gewasbeschermingsmiddelen zijn."

Duurzaamheid in de sierteelt

Zoeken naar de juiste instrumenten

De sierteeltketen wil naar een duurzaam product. Verantwoord en zorgvuldig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen is daarbij belangrijk. Momenteel zoekt de sierteeltketen naar de juiste instrumenten om haar doel te bereiken. Nefyto stelt hiervoor informatie en kennis ter beschikking.

Een duurzame sierteelt vraagt een inspanning van alle betrokken partijen in de keten. Vooraan in die keten bevinden zich de producenten van gewasbeschermingsmiddelen, vertegenwoordigd door Nefyto.

Samen met Tuinbranche Nederland (brancheorganisatie voor de tuinketen) organiseerde Nefyto een informatiebijeenkomst over duurzaamheid en gewasbescherming in de sierteelt, die eind maart 2015 plaatsvond. De bijeenkomst werd goed bezocht door vertegenwoordigers uit diverse schakels in de sierteeltketen.

Nederland wereldleider

Eén van presentaties die dag werd verzorgd door Maritza van Assen, directeur van Nefyto. "De sierteelt is een belangrijke economische sector voor Nederland", zegt Maritza van Assen. "Ons land is veruit wereldleider op dit gebied. Er zijn opvallende verschillen tussen de teelt van voedingsgewassen en de sierteelt. Bij voedingsgewassen wordt alleen de vrucht of een ander eetbaar deel geoogst. Dus alleen daaraan worden kwaliteitseisen gesteld. Bij sierteelt gaat het niet om een eetbaar deel, maar gelden de kwaliteitseisen veelal voor het gehele product, dus vaak de gehele plant. Ook fyto-sanitaire eisen kunnen een rol spelen. Gewasbescherming speelt hierin een belangrijke rol. Sterker nog, sierteelt kan niet zonder een effectieve gewasbescherming."

Een ander verschil met voedingsgewassen is de enorme variëteit binnen de sierteelt. "De sierteelt varieert van bloembollen en de vele bloemsoorten tot aan bomen en alles wat daartussen zit. Die grote diversiteit is een probleem als het gaat om nieuwe gewasbeschermingsmiddelen voor de sierteelt. Zeker voor Nederland, dat in de wereld een exclusieve positie inneemt als sierteeltland. Wereldwijd worden er steeds minder actieve stoffen ontwikkeld. Deze worden in eerste instantie ontwikkeld voor de grote wereldteelten. De kleine teelten moeten het hebben van de spin-offs van deze nieuwe stoffen. Voor de sierteelt, met haar enorme diversiteit en concentratie in Nederland, zijn er zeer weinig spin-offs. De sierteelt heeft dus een beperkt middelenpakket. Het is zaak dat de sierteelt zorgvuldig omgaat met deze middelen, voor behoud van het bestaande middelenpakket. Ban daarom illegaal gebruik uit en gebruik de middelen volgens het etiket", pleit Maritza van Assen.

Discussie

De discussie over duurzaamheid in de sierteeltbranche is mede aangezwengeld door een onderzoek van Greenpeace. Deze organisatie heeft monsters genomen van sierteelt-

producten bij tuincentra. In een aantal monsters werden residuen van actieve stoffen gevonden die voor de betreffende teelt niet toegelaten zijn. Ook werden er stoffen aangetroffen die schadelijk zouden zijn voor bijen.

Vanuit de keten, zoals afnemers en retail, komt de suggestie om residu-normen voor sierteelt in te voeren, zoals voedingsgewassen die ook kennen. Zou dat een geschikt instrument kunnen zijn om te komen tot een duurzame sierteelt?

Ook dit vraagstuk kwam aan de orde tijdens de informatiebijeenkomst van Nefyto en Tuinbranche Nederland. Jolanda Wijsmuller, ICM & chain manager bij Nefyto-deelnemer Bayer CropScience, gaf een uitleg over residu-normen en de complexiteit daarvan.

"Als je op een eindproduct residuen vindt van stoffen die schadelijk zijn voor bijen, wil dat niet zeggen dat bijen ook daadwerkelijk schade hebben ondervonden door het gebruik", zegt Jolanda Wijsmuller.

ler. "Ook kun je aan de hand van die uitkomsten geen uitspraak doen over humane toxicologie, dus risico's voor mensen. Als je iets wil zeggen over toxicologische effecten, moet je organismen blootstellen aan actieve stoffen op of in die gewasdelen waaraan ze in de praktijk van eten, aan zuigen of mee in contact komen. Aan die gewasdelen moet je metingen doen."

In haar presentatie nam Jolanda Wijsmuller de normstelling voor residuen in voedingsgewassen als vertrekpunt. Deze residu-norm is de MRL, dat staat voor Maximum Residue Limit. Voor alle voedingsgewassen worden Europees geldende MRL's vastgesteld. De MRL is geen veiligheidsnorm, maar een handels-

FRANK VAN DER HEIDE, TUINBRANCHE NEDERLAND: 'Branche is in actie'

In het voorjaar van 2014 werd de tuinbranche opgeschrikt door het onderzoek van Greenpeace naar het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de sierteelt. "De uitkomsten van dit onderzoek zijn door de branche beschouwd als een hele duidelijke wake-up call", zegt Frank van der Heide, directeur van Tuinbranche Nederland.

Uit het onderzoek van Greenpeace bleek onder meer dat er soms niet-toegelaten middelen waren gebruikt. "Dit is absoluut uit den boze en is iets wat we als branche 'not done' vinden en waar iets aan gedaan moet worden", stelt Frank van der Heide.

De branche is dan ook meteen in actie gekomen. "Wij willen naar een vergaande verduurzaming van onze sector. Vanuit Tuinbranche Nederland is het Groene brancheplan opgesteld. Daarin komt een aantal ambities op het vlak van duurzaamheid samen, zo ook op het gebied van gewasbescherming in de (sier)teelt. Ook door andere organisaties zijn verschillende mooie initiatieven ontplooid of reeds lopende trajecten geïntensiveerd."

Frank van der Heide vervolgt: "Waar we vanuit de branche op inzetten, is 'leven in de tuin'. Iedere Nederlander met een balkon of tuin kan bijdragen aan de biodiversiteit en daarmee aan leven in de tuin, van vlinders, vogels, bijen en andere nuttige insecten. We moeten als totale sector gezamenlijk de consument blijven informeren en inspireren over groen." Het instrument dat de tuinbranche inzet voor verduurzaming en het voorkomen van illegaal gebruik, is het aanscherpen en intensiveren van de bestaande certificeringssystemen. Frank van der Heide legt uit: "We zijn samen met retailers, kwekers, certificeerders en andere betrokkenen aan de slag met verdergaande certificering. Daarbij gaan we van een 'procescontrole' over naar een 'productcontrole'. Uitgangspunt daarbij is dat per teelt geregistreerd wordt welke gewasbeschermingsmiddelen wanneer en met welke hoeveelheden worden (zijn) ingezet, dus op productniveau. De bereidwilligheid om dit samen op te pakken is groot. Wij verwachten dan ook dat we hier met elkaar tot het gewenste resultaat kunnen komen."

Frank van der Heide, Tuinbranche Nederland: "Wij willen naar een vergaande verduurzaming van onze sector."

rig omschreven richtlijnen. Daarvoor zien we grote verschillen in de hoogte van de MRL voor één actieve stof in verschillende gewassen”, aldus Jolanda Wijsmuller.

Goed om te beseffen: de MRL zegt niets over blootstelling en dus niets over de risico's voor nuttige insecten, hommels, bijen, vogels, zoogdieren en mensen die het middel toepassen of het gewas betreden na een toepassing. Om de veiligheid voor deze groepen te garanderen, worden andere studies gedaan. Een middel wordt niet toegelaten als vanuit deze studies niet de veiligheid van genoemde groepen kan worden gegarandeerd.

norm of eigenlijk een landbouwkundige norm. Wel wordt de MRL getoetst aan de normen voor volksgezondheid.

“De MRL wordt vastgesteld per actieve stof en per agrarisch eindproduct”, vertelt Jolanda Wijsmuller. “In Nederland gaat het daarbij om zo'n 300 verschillende voedingsgewassen. Voor al deze gewassen wordt onderzoek uitgevoerd. Het extrapoleren van de uitkomsten van het ene gewas naar het andere kan maar zeer beperkt plaatsvinden. Dit komt doordat er grote verschillen zijn in onder meer verhouding binnenkant-buitenkant, gewicht, opname, metabolisme en groei.”

Welke risico's

Zo zit het met voedingsgewassen. Stel, we willen residu-normen voor sierteeltgewassen. Hoe zou dat dan moeten? Volgens Jolanda Wijsmuller moet je hierbij vertrekken vanuit deze kernvraag: “Welke risico's willen we door het stellen van residu-normen in de sierteelt afdekken? Je moet weten met welk doel je residuen meet. Voor nuttige insecten bijvoorbeeld zijn residuen op en eventueel in het blad relevant. Voor bijen zijn dat residuen in nec-

In het kort

- De sierteeltketen wil naar een duurzaam product.
- Samen met Tuinbranche Nederland heeft Nefyto een informatiebijeenkomst georganiseerd over duurzaamheid en gewasbescherming in de sierteelt, voor vertegenwoordigers uit diverse schakels in de sierteeltketen.
- Sierteelt kan niet zonder een effectieve gewasbescherming, mede door de hoge kwaliteitseisen die aan deze producten worden gesteld.
- Het invoeren van residu-normen voor sierteeltgewassen is niet het geschikte instrument voor het garanderen van verantwoord en zorgvuldig gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Het is ingewikkeld en kostbaar. En het is de vraag of hiermee het gewenste doel wordt bereikt.
- Certificering en controles van telers zijn effectievere instrumenten.

relatie brengen met het juiste risico”, aldus Jolanda Wijsmuller.

Alternatieven

De presentaties van Jolanda Wijsmuller en Maritza van Assen tijdens de informatiebijeenkomst van Nefyto en Tuinbranche Nederland waren zeer verhelderend voor de aanwezigen. De presentaties en discussie hebben een aantal conclusies opgeleverd. Zo is de suggestie gedaan om een Duurzaamheidsagenda Sierteelt in te voeren, met verbeterprojecten binnen de verschillende sectoren. De sierteelt moet duurzaam produceren en daarin de lat steeds hoger leggen. Geborgd moet worden dat niet-toegelaten middelen niet meer worden gebruikt.

“Illegaal gebruik moet volledig worden uitgebannen”, zegt Maritza van Assen. “Nefyto is voorstander van een systeem waarmee gecontroleerd kan worden of telers alleen toegelaten middelen gebruiken en dit doen volgens het etiket. Het stellen van residu-normen is ons inziens hiervoor niet de juiste weg. Er zijn alternatieven te bedenken, die beter uitvoerbaar en zeker zo effectief zijn. Denk aan opsporing van illegaal gebruik van middelen. En een systeem van certificering van telers.”

Jolanda Wijsmuller voegt toe: “Waarbij we ook moeten beseffen dat Nederland, door haar leidende rol in de sierteelt, gidsland is voor andere landen. Een systeem dat wij in Nederland invoeren, zal door andere landen worden overgenomen.”

Jolanda Wijsmuller (Bayer CropScience): “In de sierteelt is Nederland gidsland voor andere landen. Een systeem dat wij in Nederland invoeren, zal door andere landen worden overgenomen.”

Veel factoren

Dan is er nog een aantal factoren die van invloed zijn op residu-gehalten. Bijvoorbeeld dosering, spuitintervallen, interceptie van het gewas (hoeveel middel valt op het gewas), afbraak door licht, water en de plant zelf, gevoeligheid voor afspoeling en (heel belangrijk) groeisnelheid (snelle groei 'verdunt' de actieve stof). Maar ook: waar wordt het monster genomen (boven- of onderin gewas) en is het een bedekte of onbedekte teelt.

“Omdat er zoveel factoren van invloed zijn, wordt de MRL voor voedingsgewassen niet vanuit een model vastgesteld, maar op basis van onderzoek per actieve stof per gewas. Dit gebeurt volgens nauwkeu-

tar en pollen. Voor de consument of de toepasser van het product zijn alleen residuen op het gewas relevant.”

Dat maakt het erg complex. “Tel daar de complexiteit bij op die ook voor voedingsgewassen geldt en je zult jarenlang zeer uitgebreid en kostbaar onderzoek moeten doen. Zeker omdat er een enorme diversiteit is aan sierteeltgewassen, die (net als voedingsgewassen) per gewas en per actieve stof onderzoek vergen. Terwijl de vraag blijft: berekenen we daarmee de beoogde doelstellingen, dus het afdekken van risico's voor mens, dier en milieu? Een residu meten is snel gedaan. Je weet dan dat een middel is toegepast, maar vervolgens moet je het in

Kick-off TOPPS Water Protection

Met een kick-off bijeenkomst op 2 juni 2015 in Dinteloord is het project TOPPS Water Protection door Nefyto en haar Europese koepelorganisatie in Nederland geïntroduceerd. TOPPS staat voor Train Operators to Promote best Practices and Sustainability. Het is een Europees project dat zich richt op het beperken van emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar oppervlaktewater en dat al een aantal jaren loopt in diverse Europese lidstaten. In Nederland loopt TOPPS tot en met 2017. Naast Nefyto zijn meerdere stakeholders betrokken bij het project. TOPPS heeft een aantal Best Management Practices (BMP's) opgeleverd. Met de introductie van TOPPS in Nederland wil Nefyto de Nederlandse telers vertrouwd maken met deze BMP's. TOPPS heeft twee deelprojecten. Het ene deelproject is de in 2014 ontwikkelde erfemissiescan. Het andere deelproject betreft perceelafspoeling. De erfemissiescan richt zich op puntemissies vanaf het erf. Het is een quick scan, die alle risicovolle punten in beeld brengt. De scans worden uitgevoerd door adviseurs van de bij Agrodias aangesloten distributiebedrijven. Voor het deelproject perceelafspoeling wordt een demoproject gestart in de Kollumerwaard, in samenwerking met LTO Noord. Hier worden BMP's die door telers zelf zijn bedacht getest, gemeten en gedemonstreerd. ■

De aanwezigen bij de kick-off bijeenkomst van TOPPS Water Protection.

Europese coördinatie voor kleine toepassingen

Goed nieuws voor kleine toepassingen: onlangs is de EU Minor Uses Co-ordination Facility tot stand gekomen, een Europese Coördinerende Faciliteit voor kleine toepassingen. Dit is gerealiseerd met steun van de Europese Commissie en de regeringen van Nederland, Frankrijk en Duitsland. De Coördinerende Faciliteit wordt beheerd door EPPO (European and Mediterranean Plant Protection Organization).

De missie van deze Coördinerende Faciliteit is: 'Het verbeteren van de beschikbaarheid van chemische en niet-chemische hulpmiddelen binnen een raamwerk van geïntegreerde gewasbescherming. Om het zo voor Europese telers mogelijk te maken gewassen van hoge kwaliteit te telen. Dit gebeurt door het vullen van leemtes in kleine toepassingen en door efficiënte samenwerking.' De EU-lidstaten zullen van de werkzaamheden en vorderingen van de nieuwe Faciliteit op de hoogte worden gehouden via het SCOPAFF. Binnen de EU vertegenwoordigen de kleine teelten een waarde van ruim 70 miljard euro per jaar. ■

Nederland kent veel kleine teelten en daardoor veel kleine toepassingen.

Factsheet Voedingscentrum over bestrijdingsmiddelen en voeding

Het Voedingscentrum heeft onlangs een factsheet gepubliceerd over bestrijdingsmiddelen en voeding. In de factsheet wordt uiteengezet waar bestrijdingsmiddelen voor dienen en wat de risico's van residuen zijn voor consumenten. Uitgelegd wordt dat strenge wetgeving en goede controle ervoor zorgen dat eventuele residuen over het algemeen niet gevaarlijk zijn voor de gezondheid. 'De gezondheidsvoordelen van groente en fruit eten zijn groot. De mogelijke gezondheidsrisico's van resten bestrijdingsmiddelen vallen daarbij in het niet', aldus de factsheet van het Voedingscentrum, daarbij refererend aan consumenten die zich zorgen maken over residuen en daarom groente en fruit mijden. De factsheet is te vinden op www.voedingscentrum.nl (ga naar Pers en dan naar Factsheets). ■

Factsheet Bestrijdingsmiddelen en voeding gepubliceerd door Het Voedingscentrum.

Nefyto bekritiseert verbod gebruik buiten landbouw

Vraagtekens bij juridische grondslag

Staatssecretaris Mansveld wil een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw. Nefyto plaatst vraagtekens bij de juridische grondslag van dit besluit. Bovendien is het de vraag of het milieu gebaat is bij alternatieve methoden en middelen.

Het voorgenomen verbod voor gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw is een verbod dat in fasen ingaat. Begin 2016 moet het verbod ingaan voor verhardingen (stenen, stoepen, grindpaden) en eind 2017 voor onverharde oppervlakken (plantsoenen, parken). Een uitzondering geldt voor situaties waarin het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen noodzakelijk is en voor terreinen die niet anders dan met gewasbeschermingsmiddelen kunnen worden onderhouden. Het particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen anders dan op verhardingen (particuliere tuinen) wil de staatssecretaris ontmoedigen door gericht beleid.

Op het moment van het ter perse gaan van dit Nefyto Bulletin is het nog een ontwerpbesluit, waarover de Raad van State nog advies moet uitbrengen. Het is aan de Eerste en Tweede Kamer of zij met de staatssecretaris in debat willen over het ontwerpbesluit.

In een persbericht stelt Nefyto dat het voorgenomen verbod buiten proportie is. Nefyto zet grote vraagtekens bij de juridische grondslag van dit ontwerpbesluit. Maar het is ook een fundamentele kwestie. Namelijk dat met een toelating is beoordeeld of een gewasbeschermingsmiddel in de handel mag komen en onder welke voorwaarden het veilig kan worden gebruikt. Staatssecretaris Mansveld wil nu middelengebruik verbieden dat het Ctg veilig heeft bevonden en heeft toegelaten.

Toelatingssysteem

De gewasbeschermingsmiddelen die nu in de handel zijn, voor gebruik binnen en buiten de landbouw, voldoen aan strenge toelatingseisen. Ze zijn daarop zorgvuldig getoetst door hiervoor aangewezen instanties. Ieder gewasbeschermingsmiddel kent een gebruiksvoorschrift, dat is gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek. Op deze wijze is de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen veilig en verantwoord.

De gewasbeschermingsmiddelenindustrie investeert veel in de ontwikkeling en toelating van haar producten. De strenge toelatingseisen weerspiegelen de voorwaarden die

de maatschappij stelt aan de veiligheid van de producten. Een politiek besluit om, zoals de staatssecretaris het noemt, 'vermijdbaar gebruik' te verbieden, ondermijnt het maatschappelijk vertrouwen in de veiligheid van gewasbeschermingsmiddelen en het toelatingssysteem voor deze middelen.

Juridische grondslag

Nefyto plaatst vraagtekens bij de juridische grondslag van het ontwerpbesluit. Bij bestudering van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden ziet Nefyto geen grondslag voor een dergelijk verbod. Het ontwerpbesluit verwijst immers naar

Met geavanceerde technieken wordt chemische onkruidbestrijding uitgevoerd volgens Duurzaam OnkruidBeheer op verhardingen.

Op veel verhardingen is onkruid ongewenst en soms zelfs gevaarlijk.

een artikel over de uitvoering van goede praktijken bij het toepassen van gewasbeschermingsmiddelen, naar regels over apparatuur voor de toepassing van de middelen en naar regels over het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in specifieke gebieden, zoals parken en schoolterreinen. De Wet kent geen bepalingen die een juridische kapstok bieden voor het brede gebruiksverbod dat staatssecretaris Mansveld voor ogen heeft.

Ook strookt het ontwerpbesluit niet met Europese Verordening 1107/2009. Daarnaast heeft het Ctg aangegeven dat zij op grond van risico geen aanleiding ziet om binnen het toelatingsproces de toelating van deze middelen (voor verhardingen en openbaar groen) in te trekken of op generiek niveau aanvullende eisen te stellen aan het gebruik.

Milieu

Stel, het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw (op verharde en onverharde oppervlakken) wordt verboden. Is het milieu hier dan bij gebaat?

Dat valt te betwijfelen. Het voorgestelde gebruiksverbod raakt vooral de onkruidbestrijding. Veel gemeenten hebben geïnvesteerd in het zogeheten DOB-systeem: Duurzaam OnkruidBeheer op verhardingen. Speciale apparatuur voor het toedienen van herbiciden is daar een onderdeel van. Hiermee wordt onkruid gedetecteerd, waarna gericht gespoten wordt.

Bekende alternatieven voor chemische onkruidbestrijding zijn branden en borstelen. Nadeel van onkruid branden is het risico op brand. Zo zijn er al schuttingen in vlammen opgegaan en huizen zwaar beschadigd. Borstelen geeft slijtage en leidt tot extra fijnstof in de lucht. Voor de gemeenten weegt tevens mee dat de kosten van deze methodes hoger zijn dan die van chemische onkruidbestrijding. Bovendien moeten branden en borstelen vaker worden uitgevoerd dan een chemische behandeling.

In het kort

- Staatssecretaris Mansveld heeft een ontwerpbesluit ingediend, waarin zij een breed verbod wil op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen buiten de landbouw.
- Begin 2016 moet het verbod ingaan voor verhardingen en eind 2017 voor onverharde oppervlakken. Particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen (buiten de verhardingen) wil de staatssecretaris ontmoedigen.
- Volgens Nefyto mist het ontwerpbesluit juridische grondslag.
- Het ontwerpbesluit ondermijnt het maatschappelijk vertrouwen in het toelatingssysteem en de veiligheid van gewasbeschermingsmiddelen.
- Het valt te betwijfelen of het milieu gebaat is bij alternatieve methoden, zeker als het gaat om onkruidbestrijding.
- Door ontmoediging van particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen zullen particulieren meer dan nu hun toevlucht zoeken tot (niet toegelaten) alternatieve middelen, die onbekende risico's voor mens, dier en milieu met zich meebrengen.

De meest toegepaste actieve stof bij chemische onkruidbestrijding is glyfosaat. Onkruidbestrijding met glyfosaat is met alternatieven vergeleken op milieueffecten en scoort daarin erg goed. Uit de zogeheten Life Cycle Analyses blijkt dat branden en borstelen een vijf keer grotere milieupact hebben dan Duurzaam OnkruidBeheer met glyfosaat. ■

Meer informatie over onkruidbestrijding buiten de landbouw vindt u in de betreffende position paper van Nefyto, te vinden op de website..

Zijn de alternatieven beter en veiliger?

Het particulier gebruik van gewasbeschermingsmiddelen wil staatssecretaris Mansveld met een gericht beleid ontmoedigen. Particuliere tuin- en erfbezitters zullen dan meer dan nu hun toevlucht zoeken tot alternatieve middelen en methoden. Deze alternatieve middelen hebben geen toelatingsprocedure ondergaan en kennen geen (wetenschappelijk onderbouwd) gebruiksvoorschrift. Zo wordt bijvoorbeeld schoonmaakazijn aangeprezen als onkruidbestrijder. Echter, schoonmaakazijn gebruiken als onkruidbestrijdingsmiddel is illegaal, evenals het aanprijzen ervan. Azijn staat niet op de lijst van middelen waarvoor een uitzondering geldt (Regeling Uitzondering Bestrijdingsmiddelen), het is niet toegestaan als bestrijdingsmiddel voor de biologische land- en tuinbouw en het is niet erkend als laag-risicomiddeel of als basisstof (voor onkruidbestrijding).

Er zijn enkele toegelaten gewasbeschermingsmiddelen op basis van azijn. De etiketten op deze producten bevatten de volgende waarschuwingen: niet toepas-

sen over open water, gevaarlijk voor bijen en hommels, voorkom dat nuttige insecten worden geraakt door de spuitvloeistof. Het gebruik van azijn kent dus risico's voor dier en milieu, die moeten worden ingeperkt door zorgvuldig gebruik volgens het etiket. Een veelgebruikt toegelaten middel voor onkruidbestrijding is de groep glyfosaathoudende middelen. Opvallend is dat deze middelen geen waarschuwingen kennen.

Van de gewasbeschermingsmiddelen die zijn toegelaten, zijn de effecten onderzocht. Van deze producten is vastgesteld dat ze veilig zijn voor mens, dier en milieu, bij gebruik volgens het etiket.

Dat geldt niet voor alternatieve middelen die op diverse websites worden geadviseerd voor allerlei problemen. Deze middelen zijn niet op veiligheid getoetst en zijn bovendien vaak minder effectief dan toegelaten gewasbeschermingsmiddelen. Daardoor moeten ze in een groter volume met meer herhalingen worden gebruikt. De milieu-impact daarvan is onbekend.

COLOFON

NEFYTO BULLETIN 2 | JUNI 2015 | JAARGANG 21 Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie), brancheorganisatie van de gewasbeschermingsmiddelenindustrie in Nederland. Het bulletin wordt kosteloos toegezonden aan personen en organisaties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij gewasbescherming in Nederland. Nefyto Bulletin verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 1800.
REDACTIE Nefyto, Hogeweg 16 | Postbus 80523, 2508 GM Den Haag | T (070) 750 31 00 | nefyto@nefyto.nl | www.nefyto.nl | @nefytoNL TEKST EN REALISATIE FredMeijer.nl Communicatie, Doetinchem
ONTWERP EN LAY-OUT Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen FOTOGRAFIE Fred Meijer, Roel Dijkstra Fotopersbureau, Hans Prinsen, Syngenta, Tuintak Nederland, Wageningen UR DRUK JP Offset, Duiven
VERSPREIDING Controlled circulation / ISSN 1382-3833